

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus HUMANIS. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Dvb. 5. Vtrum Polygamia plurium virorum sit permissa.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

Expenditur locus Genesis, Crescite, &c.

Confirmatur Primò: Nam his verbis nõ aperte significatur præceptum (non enim est in potestate hominum crescere, præsertim plurimũ & sæcundè multiplicari, & replere terram; sed est effectus, qui singulari Dei beneficio ex opere matrimonij sequitur:) aptissimè autem significatur conferri beneficium sæcunditatis, per quod fit, vt multiplicentur, terranque repleant. Confirmatur Secundò: Nam paulò antè simili modo versu 22. piscibus & auibus dixit, Crescite & multiplicamini; vbi non potest significari præceptum, sed solùm benedictio. Confirmatur Tertio: Sicut dixit primis hominibus, Crescite & multiplicamini; ita continenter addens; dixit, Subijcite terram, & dominamini piscibus maris, & volatilibus cæli, & vniuersis animantibus terra: quibus verbis certum est, non dari vllum mandatum, sed solùm tradi dominium terræ & animantium, seu ins ea vindicadi & possidendi: ergo &c. Confirmatur Quarto: Ex verbo Benedictionis: Masculum, inquit, & feminam creauit eos, benedixitque eis dicens; Crescite & multiplicamini; quo modo loquendi aperte Scriptura indicat esse solùm benedictionem. Denique nihil opus erat præcepto positio: nam satis intelligebant homines se iure naturali obligari, donec mundus inciperet compleri.

10 Obiectio ex Cypriano & Hieronymo.

Dices Primò: Cyprianus lib. de Disciplina & habitu Virginum, versus finem, ait; Prima sententia crescere & generare præcepit. Secunda continentiam suadet. Hieronymus contra Heluidium pag. 4. post principium: Quamdiu lex illa permansit, Crescite & multiplicamini; & Maledicta sterilis quæ non parit semen in Israël, omnes nubebant & nubebantur: ergo erat præceptum.

Solutio.

Respondeo: Illos Patres fortassis sic loqui, quòd illis verbis insinuata sit naturalis obligatio: hoc ipso enim quo dabatur sæcunditas, insinuabatur eos debere illa vti in illis initijs. Illa autè verba, Maledicta sterilis &c. nõ habentur in Scriptura: sed solùm dicitur Exodi 23. Non erit infecunda, nec sterilis in terra tua: vbi significatur benedictio, non præceptum; vt patet ex adiunctis.

11 Quid, si mundus exhauriretur?

Dices Secundò: Ergo saltem, si mundus aliqua calamitate exhauriretur, Matrimonium esset præceptum.

Respondeo: Nõ est improbable tunc fore præceptum: sicut si alicuius nuptiæ essent necessariae ad Republicæ pacem, is teneretur contrahere: ergo multò magis si esset necessariae ad generis humani incolumitatem. Ita sentit maior pars Doctorum. Fortasse tamen verius est, non fore in præcepto, præsertim hoc tempore legis Euangelicæ: nõ Dominus absolute consuluit calibratũ, neque vllum casum excepit. Incolumitas autè humani generis non pertinet ad singulos homines, sed ad prouidentiam diuinam. Vnde credendum potius esset, si talis casus. incideret, Deum velle mundo finem imponere.

DVBIVM IV.

Vtrum Polygamia, qua plures uxores successiue habentur, sit permessa?

12 Triplex est Polygamia.

Notandum est: Polygamiam esse triplicem. Prima est, qua vir vnus habet plures uxores successiue, vel vna mulier plures viros successiue. Secunda, qua vnus vir habet plures uxores simul viuas. Tertia, qua vna mulier habet plures viros simul. Hic loquimur de prima. Montanistæ olim damnabant secundas nuptias instar fornicationis;

vt docet August. lib. de Hæresibus, ad Quod-vult-Dei, heresi 26. quem errorem defendit Tertullianus lib. de Monogamia. Idem tenebant Nouatiani, vt patet ex Concilio Nicæno can. 8.

Respondeo: Fide tenendũ est hanc Polygamiam esse permissam; sic vt licitè post mortè prioris coniugis, vel prioris matrimonij solutionem quoad vinculum, possit aliud coniugium iniri.

Polygamia licita est qua vir vnus plures habet uxores successiue.

Probatur Primò: Ex Scriptura 1. ad Cor. 7. v. 39. Si dormierit vir eius, liberata est; cui vult nubat: tantum in Domino. Non dicit Apollolus vir primus, aut secũdus, aut tertius, sed vir eius, vt significet semper concessum nubere mortuo priore; vt optimè notauit D. August. lib. de Bono viduitatis c. 12. Deinde 1. ad Timoth. 5. hortatur Apollolus Viduas iuniores vt nubant, ob incontinentiæ periculum.

Probatur Secundò: Ex Concilijs. In Conc. Nicæno can. 8. Nouatianis ad Ecclesiam redire volentibus præscribitur, vt profiteantur se committentur cum ijs, qui secundas nuptias contraxerunt. Concilium Florentinum in instructione Armenorum, Declaramus, inquit, nõ solùm secundas nuptias, sed etiã tertias, & quartas, & vteriores licitè contrahi posse.

Prob. Tertio: Ex Patribus, de quibus dubitari non potest, præter Hieronymũ qui secundas nuptias videtur fuisse iniquior. hic epist. 11. quæ est ad Ageruchiam: Quid ergo damnatus secũda matrimonio? minimè: sed prima laudamus. Et Apologia pro libris contra Iouinianum. Non damnatus, inquit, bigamos & trigamos, nec, si dici potest, octigamos. Vide etiam D. Augustinum lib. de Bono viduitatis. Et Ambrosius lib. de Viduis.

13 Obiectio ex Concilio.

Dices Primò: Conc. Neocæsariense celebratũ tempore Siluestri I. can. 7. vetat ne Clerici intersint conuiuiũ secundarum nuptiarũ, quia præcipitur secundis nuptijs tribuere penitentiam. Et Conc. Laodicenum sub eodè Siluestro can. 1. dicit, Ijs qui cerebrũ uxores ducũt, vel sapiũs nubũt, constitutũ esse tẽpus penitentia.

Solutio.

Respondeo: Illa Concilia iuxta rigorem antiquum censuisse aliquã penitentia bigamis iniungendã, priusquam ad communionem admitterentur, eò quòd secunda nuptia viderentur esse signum incontinentiæ, nec præberent tale exemplum quale decebat Christianos; non tamè iudicabant ipsas esse peccatum: vt colligitur ex can. 1. Concilij Laodiceni, vbi ha nuptia vocantur legitima.

Dices Secundò: Cur ergo non benedicuntur? Respondeo: Quia primè sunt benedictæ. Benedictio autem semel data alicui personæ non debet repeti, quia nõ perit; vt ait Vrbanus III. Cap. Capellanorum, & Cap. Vir autem, de Secundis nuptijs. De quo vide Nauar. c. 32. n. 83.

Cur secundæ nuptiæ non benedicantur.

DVBIVM V.

Vtrum Polygamia pluriũ virorum, sit permessa?

Respondeo: Polygamia, qua vna mulier habeat simul plures viros, est contra ius naturæ primarium, vnde nunquã fuit permissa. Est certa, & communis omnium. Vide D. August. lib. de Bono coniugali c. 17. vbi dicit nullum extare huius coniugij exemplum.

14 Polygamia pluriũ virorum est contra ius naturæ, nec vnquã permilla.

Probatur Primò: Quia tale coniugium pugnat cũ primario & principali fine Matrimonij, qui est susceptio & educatio prolis. Si enim mulier plures habeat viros, nulla proles suscipi potest, vt experientia docet in meretricibus: neque etiam educari potest, quia parentes non agnoscent suas proles, ac proinde eas negligent.

Probatur

Probatur Secundò: Quia tale coniugiu pugnatur etiam cum finibus secundarijs; quorum primus est societas domestica, quæ nullo modo constare potest: nam plura erunt capita in vna familia, quæ sæpe contraria imperabunt. Confirmatur: Quia vnus seruus non potest seruire duobus dominis, quamuis vnus dominus possit habere plures seruos: ergo vna mulier non potest subesse multis viris, quamuis vnus vir possit aliquo modo regere duas vxores. Secundus finis secundarius est, *remedium concupiscentia*, qui finis impediretur: nam vxor alteri sæpe non poterit reddere debitum altero nolente. Tertius finis est, *vt sit Sacramentum*, id est, symbolum Christi & Ecclesiae; qui finis etiam tollitur, nam vnus est Christus, non plures.

DVBIVM VI.

Virum Polygamia plurium vxorum, si permissa?

TRes sunt sententiae. Prima est Lutheri & Anabaptistarum hanc Polygamiam iure diuino esse permissam, etiam in noua lege. Huic sententiae videtur multum fauere Caietanus in cap. 10. Marci, vbi ait, *Legem de vnitae vxoris in canonicis libris nullibi esse scriptam*. Et in c. 19. Matth. idem confirmat. Fatetur tamen lege Ecclesiae prohibitam esse, cui sit parendum; in quo multum differt ab istis hæreticis.

Secunda est, Eam nunc quidem iure diuino prohibitam esse, lege tamen veteri olim non fuisse prohibitam, nec contra ius naturæ. Ita Durandus dist. 33. quæst. 1. & Abulensis in cap. 19. Matth. quæst. 30. & aliquot sequentibus.

Tertia est communis. Pro qua Dico Primò: Polygamia plurium vxorum simul est contra ius naturæ secundarium. Est communis sententia dist. 33. Probatur; quia etsi non pugnet cum primario sine matrimonij, qui est susceptio prolis: tamen secundarijs finibus aliquo modo aduerfatur. Primò enim turbatur vita socialis in tali matrimonio: nam domus non potest rectè à duabus vxoribus administrari, & essent inter illas crebrò vel semper discordia; sicut patet exemplo earum, quæ sanctæ fuerunt: vt inter Saram & Agar, Genesis 16. inter Liam & Rachel, Genes. 30. inter Annam & Phenennam, 1. Reg. 1. neque poterit vir eas tanquam ancillas compescere, quia non sunt *seruae*, sed *sociæ*; idè enim Eua ex latere formata est. Secundò impeditur etiam alter finis, qui est remedium concupiscentiæ: quia non potest vnus vir commodè pluribus vxoribus debitum reddere. Denique significatio etiam Sacramenti tollitur. Nam vna Ecclesia Christo iuncta est, non duæ.

His adde: Si multitudo vxorum non esset contra ius naturæ, Deus illam initio instituisset, cum maxime videbatur necessaria ad celerem humani generis propagationem: atqui non instituit, vt patet Matth. 19. Vnde primus qui duas vxores habuit, non fuit vir aliquis pius, sed impius, scilicet Lamech; vt docet Hieronymus lib. 1. contra Iouinianum: *Primus*, inquit, *Lamech sanguinarius & homicida, vnan carnem in duas diuisit vxores. Fratricidium & bigamiam eadem cataclysmi deleuit pana.*

Dico Secundò: Hæc Polygamia etiam est contra ius diuinum Scripturis expressum, præsertim in noua lege.

Probatur Primò: Quia Matth. 19. v. 4. Domi-

nus reuocat Matrimonium ad primæuam Dei institutionem, quæ non admittebat nisi vnâ vxorem; eamq; præcipit deinceps seruari: *Nô legis, inquit, quia qui fecit hominem ab initio, masculum & feminam fecit eos? & dixit, Propter hoc dimittet homo patrem & matrem, & adheret vxori suæ: & erunt duo in carne vna. Itaque iam non sunt duo: sed vna caro. Quod ergo Deus coniunxit, homo nõ separet.* His verbis significatur vnâ vni inseparabiliter adherere debere. Primò, cum dicitur; *Masculum & feminam fecit eos*, id est, *vnum & vnâ*, non *vnum & duas*. Secundò, cum ait; *Adheret vxori suæ*, non *vxoribus*. Tertio, *Erunt duo in carne vna*, non *tres vel quatuor*. Quarto, *Iam nõ sunt duo, sed vna caro*, id est, *sunt tanquã vnus homo*. Nam femina est veluti corpus, vir vti spiritus. Adde, quòd Dominus ibidem ait, idè repudium esse illicitum, quia *ab initio non fuit sic*, id est, quia non est consentaneum primæ institutioni: apertè insinuans matrimonium in noua lege seruandum iuxta formam primæ institutionis.

Probatur Secundò: Qui, dimissa priore vxore, aliã duxerit, mœchatur; vt apertè habetur Matth. 19. & Lucæ 16. ergo etiam mœchatur, qui retenta priore aliã duxerit. Consequentia probatur: Nam idè ille mœchatur, qui dimissa priore aliã ducit, quòd prior vxor, etsi corã hominibus nõ amplius videatur esse vxor, cum sit dimissa, tamen coram Deo verè manet vxor, & cum ea alteram habere nõ potest: atqui ea quæ remanet in domo, cui alia superinducitur, non solùm coram Deo, sed etiam coram hominibus manet vxor: ergo potiori iure censetur adulter, si cum illa aliam habuerit.

Nec obstat, quòd Marci 10. non dicatur simpliciter *mœchatur*, sed *mœchatur super eam*; quasi velit significare non esse absolute adulterium, sed solùm secundùm quid, scilicet respectu vxoris dimissæ, vt Caietanus præpostera subtilitate exponit: quia illud *super eam*, non est particula diminuens, quasi non sit verum adulterium quod ille committit super eam: nam Matth. 19. & Lucæ 16. absolute dicitur quòd *mœchatur*, nec additur *super eam*. Significat autem hæc particula, hoc adulteriũ esse contra vxorem dimissam, seu in eius iniuriam: omne enim adulterium, idè est adulterium, quòd fiat in iniuriã alicuius coniugis. Quamuis enim prior dimissa sit, quòd in iniuriam mariti adulterium commiserit, tamen si maritus aliam ducat, etiam committit adulterium, & quidem *super*, id est, *contra vxorem dimissam*. Vnde sequitur, priorem non ita esse dimissam, vt possit altera duci: & si altera ducatur, non esse verum matrimonium, sed adulteriũ in prioris matrimonij iniuriã. Vide D. Augustinum lib. 1. de *Adulterinis coniugijs* cap. 11.

Probatur Tertio: Apostolus docet mulierem non posse habere plures viros, esseque adulteram, si viuente priore marito, alteri nupsierit: ad Rom. 7. & 1. ad Cor. 7. Atqui in ratione coniugij pares sunt in noua lege vir & mulier, vt idem Apostolus docet 1. ad Cor. 7. v. 3. cum ait, *Vxori vir debitum reddat, & vxor viro. Et, Mulier sui corporis potestatem non habet, sed vir: similiter vir sui corporis potestatem non habet, sed mulier.* Ergo vir non potest etiam simul habere plures vxores.

Probatur Quarto: Ex Cõc. Trid. sess. 24. can. 2. *Trident. Si quis dixerit, licere Christianis habere simul plures vxores, & hoc nulla lege diuina esse prohibitum, anathema sit.* Vide plura apud Gratianũ 24. q. 3. & Cap. *Gaudemus*, de Diuortijs.

Explicatur verba Christi, si, & acti. 19.

17 Luca 16.

Quid sit Mœchatur super eam, Marci 10.

Rom. 7. 1. Coriu. 7.

Trident.

15 x. Sententia Lutheri.

2. Durandi & Abul.

3. Communis.

Polygamia plurium vxorum simul, est contra ius naturæ secundarium.

16 Et etiam contra ius diuinum.